

ASIA

Tietopyynnön käsittely

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 21.5.2018 osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut Suomenlinnan hoitokunnan menettelyä tietopyyntönsä käsittelyssä. Kantelija pyysi sähköpostitse selvitystä niistä hoitokunnan vuokraamista asunnoista, joiden osalta on allekirjoitettu vuokrien korotussopimus, mutta hän ei saanut pyytämäänsä tietoa. Suomenlinnan hoitokunta ilmoitti, että tiedot ovat salassa pidettäviä, mutta ei ilmoittanut, mihin salassapito perustuu. Päätökseen tietopyynnön epäämisestä ei myöskään liitetty asianmukaista muutoksenhakuohjausta.

SELVITYS

Suomenlinnan hoitokunnan selvitys on annettu 14.9.2018. Selvityksessä todetaan muun muassa, että hoitokunta ei ole saanut virallista tietopyyntöä, vaan asiasta on käyty suullista keskustelua sekä sähköpostikirjeenvaihtoa. Kantelija ei ole selvityksen mukaan myöskään ilmoittanut, mihin tarkoitukseen hän haluaa käyttää tietoja. Lisäksi hoitokunta katsoo, että kantelijan pyytämät tiedot ovat ainakin osittain salassa pidettäviä.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineen.

RATKAISU

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) 4 luvussa. Julkisuuslain 14 §:n mukaan asiakirjan pyytäjälle on aina ilmoitettava kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen julkisuuslaissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon. Tiedon pyytäjän ei tarvitse paljastaa henkilöllisyyttään eikä sitä, miksi hän tietoja haluaa. Salassa pidettävän asiakirjan luovuttamista harkitessaan viranomainen saattaa kuitenkin tarvita tietoa siitä, millä perusteella tietoa pyydetään. Esimerkiksi asianosaisella on oikeus saada tietoonsa myös eräitä salassa pidettäviä asiakirjoja.

Arviointi

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Asiakirjan pyytäjällä on julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada hallintolain mukaisesti perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Julkisuuslain 33 §:n mukaisesti asiakirjapyyntöön annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluu arvioida päätöksen sisällöllinen lainmukaisuus. Mikäli viranomainen ei tee asiakirjan julkisuuskysymyksessä päätöstä, asiakirjan pyytäjä ei voi käyttää hänelle perustuslaissa turvattua oikeutta saada päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Asiakirjan tai tiedon pyytämistavalle ei ole säädetty määrämuotoja. Jos asiakirjapyyntö on kuitenkin tehty kirjallisesti, myös kielteinen päätös on annettava kirjallisena.

Suomenlinnan hoitokunnan olisi tullut käsitellä kantelijan esittämä asiakirjapyyntö julkisuuslain 14 §:n säännösten mukaisesti ilmoittamalla hänelle asiakirjan antamisesta kieltäytymisen syy ja antamalla pyyntöön perusteltu, valituskelpoinen päätös. Kantelija on 2.5.2018 lähettämässään sähköpostiviestissä nimenomaisesti pyytänyt asiassa valituskelpoista päätöstä. Hän ei ole ilmeisesti saanut tällaista päätöstä missään vaiheessa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Suomenlinnan hoitokunnan huomiota julkisuuslaissa säädettyihin velvoitteisiin ilmoittaa asiakirjan pyytäjälle asiakirjan antamisesta kieltäytymisen syy ja antaa asiakirjapyyntöön muutoksenhakukelpoinen päätös.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL
INTERNET

etunimi.sukunimi@okv.fi
www.okv.fi